

תצהיר

אני הח"מ, רחל ליכטנשטיין, נושאת ת.ז. מס' 037275526, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר אמת וכי אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בזאת לאמור:

1. הנני מנהלת "המרכז הישראלי לנפגעי כתות (חל"צ)" (להלן - "המרכז"), ואני עושה תצהירי זה כתצהיר עדות ראשית מטעם הנתבע-שכנגד 3, המרכז הישראלי לנפגעי כתות (חל"צ) בת.א. -14717-02-16.

2. אני עובדת במרכז משנת 2007, ומשנת 2010 משמשת כמנהלת הכללית שלו.

המרכז הישראלי לנפגעי כתות

3. המרכז הוא חברה לתועלת הציבור, שנוסדה בשנת 2006, כמלכ"ר הראשון, והיחיד עד היום בישראל, העוסק בנושא כתות או קבוצות בעלות מאפיינים כיתתיים בישראל (להלן 'קבוצות כיתתיות').

4. המרכז עוסק בסיוע לנפגעי קבוצות כיתתיות ויוצאיהן, לרבות סיוע לבני משפחה שקרוביהם נמצאים בתוך קבוצות, בהעלאת המודעות הציבורית והשלטונית לנושא, ובעבודה משותפת הדוקה עם רשויות השלטון השונות (רווחה, בריאות, משטרה ועוד).

5. המרכז מהווה גורם מקצועי מקובל ומרכזי בקרב הרשויות השונות, המתיעצות עמנו ומקדמות ביחד אתנו מהלכים שונים להתמודדות עם התופעה. אציין, לשם הדוגמא, כי דו"ח ממשלתי מקיף שפורסם במאי 2011 לבחינת תופעת הכתות בישראל (בראשותו של שר הרווחה דאז כחלון) – להלן: "דוח משרד הרווחה", מפנה מספר פעמים לפרסומי 'המרכז' כמקור מידע מוסמך ואמין.

6. בשנת 2013 זכה המרכז בפרס קרן יו"ר הכנסת לקידום זכויות אדם ודמוקרטיה, וזאת על-פי המלצת משטרת ישראל, משרד הרווחה, אזרחים שקיבלו מאתנו סיוע ועוד. בחבר הנאמנים של קרן מכובדת זו אשר החליטה על הענקת הפרס יושבים חברי נשיאות הכנסת בעבר ובהווה, השופטת העליונה בדימי דליה דורנר, נשיאים של מוסדות להשכלה גבוהה ועוד [מצ"ב ומסומן **כנספח 1**]; העתק מכתב ההמלצה לפרס מימ"ר ירושלים מצ"ב ומסומן **כנספח 2** לתצהיר].

7. מעבר לאין ספור שיתופי פעולה נקודתיים עם הרשויות השונות (בעיקר בהקשרים של רווחה), המרכז היה שותף לעבודת הרשויות בפרשות הידועות ביותר בישראל: כך, למשל, המרכז הוא שחשף את הכת של גואל רצון וסייע להעמדתו לדין של רצון ולחיסול הכת; המרכז הוא שחשף את הכת הסאדיסטית של ד.א., שהביאה לפירוק הקבוצה ולהרשעת ד.א. ועוזרו בעונשים כבדים; המרכז משמש גורם מרכזי במאבק נגד קבוצת לב טהור החרדית, ועוד.

8. המרכז מפעיל, בעיקר באמצעות מתנדבים, 'קו חם', המהווה כתובת חשובה לפניות מהציבור הרחב, לקבלת סיוע, העברת מידע וכן הלאה. דרך הקו חם מגיע למרכז מידע חיוני, וכתובת ראשונה לקבלת סיוע עבור נפגעי קבוצות כיתתיות.

9. המרכז הוא ארגון קטן ומצומצם, בעל תקציב קטן ביותר. במרכז עובדות בשכר סה"כ שלוש עובדות: אני, ושתי עובדות סוציאליות. המשכורת החודשית של שלושתנו ביחד היא כ-13,000 ₪ ברוטו. המרכז מסתמך במידה רבה על עבודתם של מתנדבים – אנשים פרטיים שמבקשים לסייע לעבודתו

מתוך הכרה בחשיבותה: יוצאי קבוצות כיתתיות המבקשים לסייע לאנשים בכתות או למשוקמי כתות, בני משפחה וחברים של נפגעי קבוצות כיתתיות, ואנשי מקצוע אשר במסגרת עבודתם נחשפו לתופעה.

אמות המידה לפיהן מכיר המרכז בקבוצה כבעלת מאפיינים כיתתיים

10. לצורך עבודתו השוטפת נדרש המרכז להגדיר מהן קבוצות כיתתיות, ולהכריע אם קבוצה מסוימת שעניינה עולה לפניו היא כת / קבוצה בעלת מאפיינים כיתתיים.

11. המרכז מתבסס בעבודתו ובוחר קבוצות על בסיס הגדרות ומחקר שערכו אנשי מקצוע וארגונים בין לאומיים כמו הארגון האמריקאי למאבק בכתות, American Family Foundation (AFF), הארגון הקנדי לחקר הכתות, Info-Cult, הפסיכולוג סטיב חסן, פרופ' מיכאל לנגון – יו"ר ארגון American Family Foundation, פרופ' ג'ינגה לאליק – פרופ' לסוציולוגיה (CSU) והחוקרת מרגרט תלר-זינגר. שני האחרונים הם שקבעו את מושגי יסוד בנושא קבוצות כיתתיות, שעליהם גם מתבסס דו"ח משרד הרווחה בנושא כתות שיצא בשנת 2011 (נספח 3 להלן). כמו כן המרכז מתבסס ועובד באופן שוטף עם אנשי מקצוע ומומחים בנושא בארץ.

12. האידיאולוגיה או התפיסה הדתית או הרוחנית שהקבוצה דוגלת בה אינה מהווה שיקול לאיפיונה ככת. ההגדרות מתמקדות באופי התנהלות הקבוצה, ולא באידיאולוגיה / תפיסה רוחנית / האוריינטציה הדתית שלה. המרכז אינו מבקר אף קבוצה בשל עניינים מסוג זה או מכיוון שמקדמת דרכי טיפול אלטרנטיביות, אורח חיים שונה, תפיסות ניו אייג' למיניהן וכיו"ב (בודהיזם, הרא קרישנה, קבלה, אנתרופוסופיה, מדיטציה, יוגה, הומאופטיה, דמיון מודרך וכדומה – כולן לגיטימיות בעיני המרכז). כך, למשל, ישנן מספר קבוצות בארץ שמתרגלות תודעת הארי קרישנה בישראל, אולם המרכז לא זיהה כל קבוצה המתרגלת תרגול זה כקבוצה כיתתית, אלא רק קבוצה אחת מסוימת, שלגביה התקבלו עדויות למאפיינים כיתתיים.

13. עם השנים והעלאת המודעות לנושא נוספו מקורות מידע חדשים. כך, ב-2011 פורסם דו"ח מקיף של המשרד לשירותים חברתיים בנושא הכתות הכולל מידע רב ובו אומצו המאפיינים הכיתתיים של החוקרים לנגון ולאליק. (להלן: "דו"ח משרד הרווחה"). **העתק דין וחשבון צוות משרד הרווחה והשירותים החברתיים לבחינת תופעת הכתות בישראל מצ"ב ומסומן נספח 3.**

14. בשנת 2015 ניתן פסק-דין בבית המשפט המחוזי תל-אביב בת"א 2114/08 שפיגל ואח' נ' שחם רביצקי ואח', בו אימץ בית המשפט על המאפיינים שפורטו בדוח משרד הרווחה בנוגע לקבוצה כיתתית פוגענית וקבע, קבע כי הקבוצה של ריקי שחם היא כת פוגענית ופסק כי על מנהיגת הקבוצה להשיב ליוצאת הקבוצה מתנות שנתנה כשהיתה נתונה תחת השפעה בלתי הוגנת של שחם בסכום של למעלה ממיליון ש"ח (בדיון בערעור הושג הסכם פשרה שלפיו "משיקולים מעשיים" מנהיגת הכת תשיב מחצית מהסכום בתוך זמן קצוב ולא, יעמוד מלוא הסכום לפירעון מיידי – ע"א 7937/15 ריקי שחם-רביצקי נ' פנינה שפיגל (7.3.2018)).

15. בשנת 2015 הוגשה בקשה תקדימית בבית משפט לענייני משפחה על ידי סבתא לנכדים בכת 'לב טהור' בבקשה לקבל אפוטרופסות על הנכדים בשל היותם חברים בכת. בתיק זה העדתי, לבקשת משרד הרווחה, כעדה מומחית. בשנת 2017 פסק בית המשפט כי 'לב טהור' הינה כת פוגענית. גם

בתיק זה אימץ בית המשפט את רשימת המאפיינים שנקבעה בדוח משרד הרווחה וקבע כי קהילת 'לב טהור' הינה כת פוגענית, וכי הקטינים הינם נזקקים וניתן להוציאם מידי הוריהם (תמ"ש-15801-05-15 היועץ המשפטי לממשלה (רווחה) נ' ע.ת. ואח'). אציין, כי קהילת "לב טהור" היא קבוצה הנמצאת בקצה החמור של הסקאלה ובמסגרתה מתרחשים גם מעשים פליליים.

16. מעבר לכך, העבודה השוטפת שלנו בתחום במשך שנים, כגורם היחיד בארץ העוסק בנושא באופן אינטנסיבי – המפגשים הרבים מאד והשיחות עם נפגעי קבוצות כיתתיות, בני משפחה וחברים, פקידי ממשל ואנשי מקצוע – הצטברה אצל המרכז ואצלי מומחיות והבנה מיוחדת, עצמאית, מתי מדובר בקבוצה כיתתית, מתי מדובר בקבוצה בתחום האפור, וכן הלאה.

17. המרכז מקבל מאות פניות מדי שנה. אחת או שתיים חדשות מדי יום. הקו החם עובד בכל יום עד חצות ופעם בשבוע גם במשך כל שעות הלילה.

18. בשנת 2011 פורסם דו"ח של משרד הרווחה על ידי צוות שבחן את תופעת הכתות, שם ניתנה הגדרה סוציולוגית למונח "כת פוגענית" :

כתות פוגעניות הן קבוצות המתלכדות סביב אדם או רעיון, תוך שימוש בשיטות של שליטה בתהליכי החשיבה ובדפוסי ההתנהגות, לצורך יצירת זהות נבדלת מהחברה ותוך שימוש במצגי שווא. קבוצות אלה מעודדות לרוב תלות נפשית, נאמנות, ציות וכפיפות למנהיג הכת ולמטרותיו, מנצלות את חבריהן לצורך קידום מטרות הכת, וגורמות לנזקים נפשיים, פיזיים, כלכליים וחברתיים (באחד או יותר מהתחומים), בקרב חברי הקבוצות, משפחותיהם והקהילה הסובבת.

19. יודגש, כי האיפיון של קבוצה אינו סובייקטיבי אלא אובייקטיבי. לקבוצה עצמה, ובוודאי לא ליגורו או לאלה סביבו העומדים בראשה, אין מונופול על איפיונה. נהפוך הוא, איפיון מדרך הטבע הוא עניין אובייקטיבי ולא סובייקטיבי. מנהיג יכול להאמין, סובייקטיבית, באמונה שלמה שהתעמרות בחסידיו היא סוג של עבודה רוחנית, מימוש רצון האל וקירוב הגאולה. השאלה היא כיצד יש לאפיין את ההתנהלות הנ"ל ואת הקבוצה הנ"ל במבט אובייקטיבי מבחוץ.

20. מעבר לכך, כבכל תחום שאינו מדע מדויק, ברור שיכולות להיות גישות שונות, תפיסות שונות וכן הלאה. מעבר למקרים המובהקים ביותר, הפליליים, ברור שיכולים להיות מצבים בהם תיתכנה דעות שונות לגבי אותה קבוצה. הפערים אינם נובעים רק מהבדלי תפיסה, אלא גם מפערי מידע. מאפיין מובהק של קבוצות בעלות מאפיינים בעייתיים הוא "חשאיות" והסתרה, אי גילוי למי שנמצא מחוץ לקבוצה עצמה את התמונה המלאה, וכיו"ב. לפיכך אנשים שונים נחשפים למידע שונה, ומגבשים דעות על סמך אינפורמציה שונה.

21. אבקש לעמוד כאן על המאפיינים העיקריים של קבוצה בעלת אופי כיתתי, באופן כללי. יחד עם זאת ראוי להדגיש, כי אין משמעות הדברים שהמאפיינים מתקיימים בכל קבוצה וקבוצה ובאותה עוצמה. המאפיינים מתקיימים בעוצמות שונות על סקאלה נרחבת של חומרה. לדוגמא: תיתכן קבוצה שפעילותה המיסיונרית דומיננטית מאד אך רכיב הסודיות איננו מרכזי. קבוצה אחרת תתאפיין בהקפדה קיצונית על סודיות והסתרה, אך לא תשקיע משאבים משמעותיים בגיוס חברים חדשים. ככלל, ככל שבקבוצה מסוימת ניתן לזהות מאפיינים כיתתיים רבים יותר, ובעצימות גבוהה יותר, כך ניתן להסיק כי מדובר בקבוצה יותר כיתתית ברמת פוגענות גבוהה יותר.

22. קבוצה שיש בה מאפיינים כיתתיים היא לא בהכרח קבוצה שמתקיימים בה מעשים פליליים. ככלל, פעילות כיתתית כשלעצמה אינה מופללת בישראל (הצעות חוק שונות הועלו במהלך השנים בעניין זה). קבוצות כיתתיות יכולות לכלול התנהגות פלילית מובהקת (כגון ניצול מיני, עבירות כלכליות, הפרת דיני ההיפנוזה והרוקחות, עבירות איומים, ועוד) אולם בקבוצות כיתתיות רבות אין עדות למעשים פליליים מובהקים. מובן שעקב הסודיות והנאמנות הקיצונית למנהיג, הסיכוי לחשיפת עבירות פליליות שנעשו במסגרת כיתתית, נמוך יותר.

23. עוד יובהר כי גם בתוך קבוצות כיתתיות אנשים שונים מחויבים לקבוצה באופן שונה. יש שיקחו חלק טוטאלי בהשתתפות הקבוצה ובמחויבות למנהיג ללא כל חשיבה עצמאית, וינהגו לפי מוצא פיו על חשבון חייהם האישיים, הפרטיים, ואז יזיקו לעצמם, ויש שיצליחו לעמוד על הגדר, להיות חלק מהקבוצה אך באופן מרוחק יותר תוך שמירה על חייהם האישיים ללא פגיעה. הדבר תלוי כמובן בין היתר באישיות ובהיסטוריה האישית של חבר הקבוצה ובקיומם של מעגלי תמיכה מחוץ לקבוצה.

24. בקבוצות מסוימות נוצרת תחת המנהיג שכבה מיוחסת של אנשים הזוכים למעמד מכובד יותר בקהילה. לעתים שכבת אנשים זו זוכה ליחס טוב ואינה חווה את האלמנטים הפוגעניים שהם מנת חלקם של יתר הקבוצה. במקרים אחרים, מי שמזוהים כיד ימינו של המנהיג חווים יחס פוגעני אף יותר מידי, מאשר המעגלים המרוחקים יותר.

25. להלן אמנה את המאפיינים המרכזיים של קבוצה בעלת אופי כיתתי ע"פ פרופ' לנגון, שאף דו"ח משרד הרווחה נסמך עליו:

א. מנהיגות: הכת מרוכזת סביב אדם כריזמטי בעל כושר מנהיגות יוצא דופן. המנהיג מטיל טאבו וסנקציות על התנהלות החברים, ומכתיב אורח חיים מפורט לחברי הכת¹. הדרגה הגבוהה של המנהיג גורמת לכך שנחשב בעל מעמד מעל המוסר והחוק, ועל כן אם נתפס במעשים בלתי מוסריים הם מוצדקים על ידי דרגתו הרוחנית הגבוהה.

ב. טקס חניכה וסודיות: המצטרפים לכת עוברים טקס חניכה שבו הם מתחייבים לנאמנות ולשמירה על סודיות.

ג. התנתקות: עידוד עד כפייה של ניתוק הקשרים החברתיים הישנים, תוך הסתגרות והתבדלות מפני העולם החיצוני ("אנחנו - והם")

ד. בידול בין הקבוצה לבין מי שאינו בקבוצה: אנשי הקבוצה "ראו את האור" ביחס לאלה שבחוץ. הם הצודקים ומי שבחוץ טועה.

ה. אדיקות: תביעה לאדיקות פולחנית עזה, ללא שאלת שאלות או הטלת ספק.

ו. ציות: דרישת ציות וכפיפות מוחלטת למנהיג הכת והטלת סנקציות כאשר אלה אינן ממולאות כנדרש.

ז. מיסיונריות: פעילות לשם גיוס חברים נוספים.

¹בקבוצות כיתתיות מסוימות, בהן קיים מערך היררכי מורכב יותר או כאשר הן מבזרות, מנהיג העל של הכת ממנה מנהיגים או מאסטרס הכפופים ישירות אליו ומנהלים את פעילות הכת.

- ח. העמדת משאבים אישיים משמעותית לטובת הקבוצה : עיסוק של חברי הכת בגיוס משאבים כלכליים ואחרים עבור הכת ומנהיגה. תביעה להקדשת הרכוש הפרטי לכת או למנהיגה. הקדשת משאבים שווי כסף לטובת הקבוצה (התנדבות משמעותית למען הקבוצה).
- ט. סולידאריות בין חברי הכת : עידוד הדדי בין חברי הכת, המתאפיין בגילויים חריגים של אמפתיה. יצירת קרבה גדולה בין החברים והקדשת מרבית זמנם לפעילות בתוך הקבוצה או למען תועלתה.
- י. דוקטרינה : אידיאולוגיה העומדת בבסיס פעילות הכת, מסבירה ומפרשת את העולם בצורה חדשה (לרוב תוך הבטחות להצלת האנושות), תוך שימוש בשיטות של שינוי תודעה (מדיטציות, מניעת שינה, תפילות וכיו"ב), המשמרות את הנאמנות לכת ולמנהיג.
- יא. יעד נשגב ובלתי מושג, בד"כ של תיקון עולם : מטרה נשגבת (ובלתי ריאלית) של השגת תיקון עולם / גאולה / מזור לבעיות האנושות, שניתן להשיג רק אם הולכים בדרכו של המנהיג ועל-פי הדוקטרינה המנחה את הקבוצה.
- יב. טקסיות : הקפדה על קיום טקסים כחלק מתהליך האינדוקטרינציה שעוברים חברי הכת.

המגעים בין המרכז ובין קבוצת קהילת הסולם

26. בעניינו של התובע, בשנת 2007 הגיעו למרכז עדויות שביססו מידע מספיק לצורך פרסום עדויות נגד קהילת הסולם.
27. בשנת 2011 יצרו קשר עם המרכז שניים מחברי הקבוצה וביקשו להיפגש על מנת לבקש את הסרת הקבוצה מאתר האינטרנט של המרכז.
28. לבקשתם, נפגשו עמם אנוכי והמנהלת הקלינית של המרכז. בפגישה ניסו לשכנע אותנו שהקבוצה שינתה את התנהלותה ולכן מן הראוי שנסיר אותם מהאתר. הרב הודה בפגישה עמי שהוא מדבר לא יפה (משפיל) לתלמידיו, והסביר שזה נעשה כדי לעזור לאנשים לעשות עבודה רוחנית – שזו המטרה לשמה הצטרפו לקהילה. סיני אמר שהוא הבין עם הזמן שהתלמידים לא מקבלים את זה בצורה הנכונה, ובמקום לעשות שינוי הם נפגעים, ולכן הפסיק עם השימוש בהשפלות. עוד הודה שנהג להורות לתלמידיו ללכת לבתי התלמידים שלא התעוררו לשיעור הבוקר ולהעירם לשיעור.
29. הרב אמר עוד שהדרך שלו קשה ולא מתאימה לכל אחד והוא מבין שיש כאלו שנופלים בדרך ומפרשים אותו לא נכון.
30. הרב ותלמידיו טענו כי אינם מפעילים עוד לחץ על השכמות בלילה ; כי הרב שינה את התנהגותו כלפי תלמידיו, אינו משפיל ומבזה, וכי מרבית התלונות שניתנו במרכז נמסרו על רקע נקמה ושנאה אישית. בעקבות זאת קיימנו פגישה נוספת עם מר סיני ורעייתו שבה ניסה לשכנע אותנו התובע שהמרכז שופט אותו לחומרה וכי שינה דרכיו. יש לציין שלמרות שהדברים נוסחו באופן שנועד לרכך אותנו, יצאנו מהפגישה בתחושה קשה שהתובע הוא איש כוחני ומניפולטיבי. את הזמנתו להגיע לשיעוריו לא אימצנו משום שלא יכולנו לוודא האם שיעורים אלה ישקפו את המציאות הקבוצתית היום יומית, או האם מדובר ב"שיעורים לדוגמא" ולפיכך לנוכחות בהם ערך מועט אם בכלל.

31. יצויין כי בשנת 2011 לא התקבלה אף פניה בנוגע לקהילת הסולם, ואילו בשנת 2012 התקבלה רק תלונה אחת, של אביו של חבר קהילה שהידרדר למצב פסיכוטי – לדבריו בשל האינטנסיביות של חי הקהילה, אולם המרכז סבר כי לא ניתן לקבוע ברמת הוודאות הנדרשת שההידרדרות נסבה סביב החברות בקהילה דווקא ולפיכך לא ייחסה לה משקל משמעותי.

32. לפיכך, משלא התקבלו תלונות משמעותיות חדשות ולאור טענתו של סיני ששינה את דרכו וכו', החלטנו לתת לתובע "להנות מהספק" ועל אף הרושם הקשה שהשאירה הפגישה עמו, הסרנו את שם הקבוצה מהאתר, תוך החלטה לבחון את הדברים בהמשך ככל שיגיעו עדויות חדשות.

33. בשנת 2015, לאחר שהתקבלה מאסה קריטית של תלונות חדשות של יוצאי הקבוצה בהיקף משמעותי בהתחשב בגודל הקבוצה, הועלה בשנית שמו של התובע לאתר, תוך פירוט הטענות שהעלה בפגישה עמנו.

מדוע לדעתנו בקהילת הסולם מתקיימים מאפיינים כיתתיים

34. בחינת הידוע לנו על קהילת הסולם לאור אמות המידה הכלליות שנסקרו לעיל מלמדות, שבקהילת הסולם מתקיימים מאפיינים מובהקים של 'כת', באופן שלגיטימי לחלוטין לכנותם כך. הדברים נמצאים בהלימה כמעט אחת לאחת. זו, מכל מקום, היתה ועודנה עמדת המרכז:

א. **מנהיגות**: הקהילה (בפרט "הקבוצה הפנימית") מתנהלת סביב הרב אדם סיני, המנהיג היחיד והבלעדי בקהילה. שולט בכל היבטי החיים של החסידים, כולל בעניינים האישיים והיומיומיים אותם הוא מאשר. מי שלא מבקש את אישורו ננזף על כך. פונים למרכז דיברו על פעילויות שגרתיות כגון יציאה לטיול משפחתי, אישור ביקור הורים בשבת או חג, מעבר דירה וכדומה, כפעולות הטעונות אישור של סיני. אישורו של סיני נדרש גם בבחירת בן או בת זוג לנישואין. אם המשודך אינו מוצא חן בעיניו, לא ניתן לקיים את הנישואין.

סיני מזלזל בכל רב קהילה אחר של כל מגזר דתי או חרדי. במהלך השנים כשחברי קהילה מסוימים רצו ללמוד מספריהם של זרמים דתיים אחרים, סיני לגלג על כך, וכשאותם חברים התעקשו, הוא נתן את הסכמתו ללימוד - איתו בלבד, כשהוא מקריא מהספרים ומפרש אותם.

כשאחד מחברי קהילה הביא ספר של אחת מהחסידיות, עודד סיני את חברי קהילה ללגלג על הכתוב שם.

דוגמא נוספת: החסידים נדרשים לפאר ולרומם את סיני בכל פגישה שנפתחת בשבח על ידי כל אחד מהמשתתפים לרב ולקהילה. במקרה של מישהי ששיבחה ראשית את הקב"ה ורק לאחר מכן את הרב היא נודתה מן השיעורים בטענה שהיא גורמת לאווירה לא נעימה. לאחר המפגשים סיני דורש שיישאלו לו דו"חות מפורטים של השבחים שנאמרו עליו במפגש.

בתקופות מסוימות דרש סיני מחברי קהילה לקיים "פגישה זוגית" עם נשותיהם. גם בפגישות אלה, בין בני הזוג בלבד, נדרשו לתת שבחים לרב ולהעביר את תרשומות הפגישה לסיני. סיני דורש מחברי קהילה להתייחס אליו ביחס של כבוד ואכן נוצרת תחושה כזו סביבו. למשל, סיני מנחה את החברים לראות כבוד רב בתפקיד הגשת צלחת האוכל לסיני, כשבמקרה שירצה להשפיל את אותו חבר, יילקח ממנו תפקיד זה ויועבר לחבר קהילה אחר.

ב. **טקסי חניכה וטקסיות**: על מנת להצטרף לקבוצה הפנימית נדרש אישורו של סיני; המצטרפים נדרשים לחתום על מעין חוזה בינם ובין הקהילה; לקבוצה מפגשים קבועים ואינטנסיביים, הנפרשים לאורך חלקים שונים של היממה. מפגש בשעות הלילה (בין שלוש לפנות בוקר לשש בבוקר) ומפגש בשעות הערב (בין שש בערב לשמונה בערב). בתחילת כל מפגש מתקיים טקס מתן שבחים לרב, כך שכל חבר נדרש לפאר ולרומם את שבחו של סיני באזני החברים, הדברים מתועדים בקפידה ונשלחים לסיני. סיני דורש מחסידיו לכבד אותו בגינונים ומחוות קפדניים וקפריזיים. כך, אין להגיש לחסידים מזון לפני שהונח בפני סיני ואשתו, ולאחר ההגשה, לחסידים אסור להתחיל לאכול לפני שהוא החל, יש להגיש לו את המזון באופן מסוים שתואם את כבודו, והוא מגיב בהתקפות והתפרצויות זעם אם נדמה לו שפגעו בכבודו (למשל אם האוכל שהוגש לו בצלחת סודר באופן שאינו משיב את רצונו) ללא שום אחריות על הפגיעה שהוא מייצר בקרב תלמידיו.

ג. **סודיות**: חלק מהשיעורים מיועד לקהל הרחב, מוקלט ומפורסם באינטרנט וחלק מהשיעורים של סיני מיועדים לחברי הקהילה בלבד. בשיעורים כשסיני פוגע או מעליב את מי מחברי הקהילה הוא מפסיק את ההקלטה ומשתלח בו off record; כשבן משפחה של חברת קהילה ביקש להצטרף לשיעור בוקר, היא נענתה שהדבר אינו אפשרי. בהקשר זה נציין את סירובו של סיני להשיב לבקשה לגילוי מסמכים ולמענה לשאלון שהעובר לו במסגרת הליך זה (דרישת גילוי מסמכים ומענה לשאלון, ותצהיר מענה מטעם התובע, מצ"ב ומסומן **נספח 4**).

ד. **התנתקות**: קיבלנו דיווחים רבים על התנתקות וריחוק של חברי קהילת הסולם ממשפחות המוצא. סיני מבקר את החברים חריפות על בקשות לצאת לשבת עם המשפחה. הוא מכריז על היעדרות מהקהילה כ"גלות". רק שבת או חג במחיצת הקהילה נחשבים לרצויים בעיניו. מי שיוצא לשבת חוזה לחץ חברתי קשה. הוא מתנגד למגורים של חברי הקהילה בסמיכות להוריהם או חותניהם ולמעשה מבסס שליטה מוחלטת ובלעדית בחסידיו באמצעות ניתוקם ממשפחות המוצא. הורים דיווחו לנו כי ילדיהם (הבוגרים) שהם חלק מהקהילה, במשך שנים לא ביקרו אצלם בשבתות ובחגים. גם פורשי הקבוצה תיארו כי לאחר שעזבו את הקבוצה חזרו לבקר את המשפחות שלהם והיו צריכים מחדש לאחד קשרים עם קרובי משפחה כמו הורים, אחים, אחיות, ולהתגבר על משבר הניתוק.

באחת העדויות סיפר אחד מעוזבי הקבוצה כי שבע שנים לא ביקר אצל הוריו וקרובת משפחתו שעדיין שהתה בקהילה באותו הזמן לא ביקרה את הוריה 12 שנה.

כשבני זוג של חברי קהילה אינם מקבלים את סיני כרב, סיני לא חושש להמליץ להם להתגרש ולעזוב את בני זוגם ואת ילדיהם על מנת להיות חלק מהקהילה באופן גלוי הוא אומר לחברי הקהילה שהקהילה חשובה יותר מחיי משפחה, גם מהמשפחה הגרעינית - בן או בת זוג וילדים.

ה. **בידול בין הקבוצה לבין מי שאינו בקבוצה**: מלמדי הלכה ורבנים אחרים מכונים "מוסכניקים". אנשים שאינם חלק מהקהילה, כאלו שאינם דתיים, דתיים וחרדים, וגם תלמידים של מורי קבלה אחרים מכונים "בהמות", "זבובים", "זומבים", "סטטיסטים" וכו', אין טעם לתקשר עמם, ויש להיזהר משהייה בחברתם שעלולה להוביל לירידה רוחנית.

סיני מחדיר את התחושה שכל מה שמחוץ לקהילה רע, שמחוץ לקהילה אין חברות אמיתית, אין אהבת אדם, שכל מי שאינו בדרך שלו אנוכי, חסר ערכים, שהעולם החיצוני שקרי ורק בתוך הקהילה קיים העולם האמיתי. במהלך שיעוריו סיני מבדל את "תורתו" מתורת הכלל ומטמיע

בתלמידיו את האמונה כי דרכו היא הדרך היחידה הנכונה והדרכים האחרות זכות ליחס מזלזל.

שידוכים נעשים רק עם מי שמקבל על עצמו את הרב ואת חיי הקהילה.

הניתוק מהעולם החיצוני לקבוצה הוא גם ממי שהיה חלק מהקבוצה והחליט לעזוב, גם אם הוא נשאר אדם דתי ולומד קבלה במקום אחר. עוזבי הקבוצה מתארים סיטואציות בהם לאחר שעזבו את הקהילה אפילו 'שלום' ברחוב לא קיבלו מחברים שהיו רגע קודם לכן חבריהם הטובים ביותר.

הניתוק מהעולם החיצוני מגדיל את שליטתו של סיני (שגם כך נתפס כמי שיש בידו את הידע והדרך לאמת), על החברים בקהילה, כיוון שסיני הופך את אט אט להיות המחליט בכל דבר בחיי התלמידים, וכך קובע עבורם האם להיות או לא להיות בזוגיות ועם מי. האם לצאת ללימודים או לא. האם לעבור לגור ואיפה וכדומה. כך בעניינים גדולים וקטנים כאחד. מאחר ודמותו נתפסת כמי שיודע את האמת האבסולוטית וכמי שהשבעת רצונו ("התבטלות בפני הרב") היא עבודה רוחנית נעלית, גם רמיזה שלו להמלצה כלשהי מיושמת ללא עוררין.

כדוגמא ניתן לתת את רכישת הקרקעות בצופים. חברי הקהילה שעזבו העידו אצלנו כי רכשו את הקרקעות לא משום שחיפשו לבצע עסקאות נדל"ן, לא כי היתה להם כוונה לעבור לגור בצופים עם משפחתם עוד קודם לכן, אלא מאחר והם ייחסו חשיבות למגורים יחד כקהילה. כאשר סיני הציע את היישוב צופים דווקא ואמר שמדובר בעסקה טובה וכי על כולם לרכוש קרקעות אלו, כך הם עשו ללא בדיקות מקדימות לגבי העסקה. עד כדי כך הלחץ על החסידים היה מובהק, שבמעמד ההחתמה על החוזה סיני החתים את החברים כי הם חותמים מרצונם החופשי. סיני הוא זה שבחר את עורך הדין ממנו יירכשו חלקות הקרקע והפעיל את מלוא משקלו על החברים על מנת שיקנו חלקות קרקע רבות ככל שיותר, תוך שמייצע להם כי המחיר המוצע טוב ביחס למחיר השוק. גם לאחר שהחליט סיני על מעבר לגור בשכירות בצופים הפעיל את כל כובד משקלו על חברי הקהילה על מנת שיצטרפו: הפעיל חבר קהילה שניהל מעקב על מועד המעבר וסטטוס שכירת הדירה של כל חבר קהילה, התערב בין בני זוג ובייש אישה שהתנגדה למעבר בפני הקהילה, וכו'.

1. **אדיקות וציות:** מי שאינו ממלא אחר בקשות והוראות סיני, בין אם נאמרות במפורש ובין אם מועברות באמצעות התנהגותו של סיני, חשוף לסנקציות שונות, החל מהשפלה מילולית בפומבי וכלה בהרחקה משיעורים, מפעילויות, משבתות וכו'. בנוסף, החל משלב מסוים, אי עמידה בדרישות של סיני הביאו לניקוד נמוך במערכת ניקוד אישי המנקדת כל חבר בקבוצה. ניקוד זה נתלה ומפורסם ברבים וחושף את קלונו של כל אחד מן המשתתפים בפני האחרים, כשמי שהניקוד שלו נמוך, מוצג על ידי סיני כמי שנמצא בדרגה רוחנית פחותה.

דוגמא נוספת: על החברים בקבוצה הופעל לחץ להגיע לשיעורים בלילה. בשלב מסוים אף הושתו סיירת השכמות למתקשים לקום, וסנקציות כלכליות (חובה לקנות X ספרים של סיני) כעונש על החמצת שיעור בוקר. בתקופות מסוימות, בלחץ מפורש של סיני, נטלו על עצמם החברים התחייבות לצום בכל יום בו יפסידו שיעור בוקר, ואכן נהגו כך.

מי שאינו מתנהל על פי הכללים שמתווה סיני, לדוגמה, אינו מתנדב מספיק שעות, שואל שאלות או מעלה ספקות, מושפל ומושתק. לדוגמה, כשנפטר סבו של אחד התלמידים והוא ביקש כי חבריו לקהילה יגיעו להשלים מנין לתפילה. הוא הושב ריקם, כי השיעור בבית מדרשו של סיני נחשב בעיני הרב חשוב יותר. תלמיד זה נפגע מאד מחוסר הערבות ההדדית, לאחר שלדבריו

"נתן את נשמתו לקהילה", והעז לומר זאת בגלוי. הרב זיכה אותו בבוז וקיתונות של רותחין, וירד לחייו במשך שבועיים רצופים.

בסיטואציות אחרות שמענו כי נאמרים כלפי המעביר ביקורת אמירות משפילות לעיני כולם או מאחורי גבו כמו: 'אתה אפס', 'כלב', 'לא נכחת במעמד הר סיני', 'אשתך מניפולטיבית' וכו'. המעקב אחרי חברי הקהילה הוא קיצוני: החברים נדרשים, בלחץ מילולי מפורש, להעביר דוחות שגרתיים בהם מפורטת פעילותם עד לרמת הכיבוד שהוגש בישיבה (!) והשבחים המפורטים לרב שמסר כל אחד מהמשתתפים. בתקופות מסוימות דרש סיני להגיש דוחות גם ביחס לפגישות זוגיות של בני זוג. היבטים שונים של החיים זוכים לניקוד וטבלאות הניקוד נתלות באופן פומבי מדי שבוע. כך, ממסמכים שהוצגו למרכז עולה שגם פעולות כמו תרומה להכנת ארוחה, 'חיתוך לחם' או 'שדרוג הסלט' נבחנים בקפידה ומקבלים ניקוד.

לצד ההשפלות והמעקב, עושה סיני שימוש, לעתים בעצמו ולעתים באמצעות חסידיו, בענישה ונידוי. נידוי משמעו הוראה לחברי הקהילה לא להיות בקשר עם אדם מסוים. תקופת הנידוי יכולה להימשך ימים, שבועות או חודשים. באחת הדוגמאות נודתה חברת קהילה למשך שבועיים מאחר ולא יכלה להגיע לאחד משיעורי הערב השבועיים לנשים בשל עניין אישי. בעדות אחרת שיתפה אותנו אישה, שהייתה אישה עובדת ואם לילדים, שהיא הוזמנה לגוף ששימש כ"משטרה הקהילתית", שם נערך לה "משפט" על כך שאינה תורמת מספיק לקהילה, בסופו של משפט נאסר עליה להגיע לשיעורי שבת. "השיעורים האלו היו הממתק השבועי שלי" היא התבטאה, וכעת הייתה צריכה להישאר לבד עם הילדים בבית כשבעלה הלך לשיעורים בלעדיה.

באחת הישיבות לפני חג הפסח נאמר לכולם כי בחג הקרוב יש להחרים שתי נשים (נאמרו השמות של הנשים) ולאף אחת אסור יהיה לדבר איתן. מאחר וסיני מציג את דרכו כדרך היחידה לאמת, ורבים מחברי הקהילה כבר מנותקים מהעולם החיצוני ומגורמי תמיכה אחרים כגון משפחה וחברים שאינם בקהילה, מי שחוה נידוי בתוך הקהילה חווה קושי עצום ובדידות איומה.

ז. **מיסיונריות**: החברים נדרשים להשתתף בהפצת כתביו של סיני; הפצת מודעות ופליירים של שיעוריו, ולעתים נדרשים לקנות עשרות עותקים מספריו על מנת למכור או לחלק אותם הלאה. ידוע כי סיני נהג לערוך תחרויות ואף לתת ניקוד קבוצתי לפי מספר העותקים מספריו שרכשה כל אחת מהקבוצות בקהילה.

ח. **העמדת משאבים אישיים משמעותית לטובת הקבוצה**: יש לציין מהעדויות שהגיעו למרכז לא עולות אינדיקציות שסיני מתעשר באופן אישי מהפעילות בקהילה. לצד זאת קיימת רתימה מובהקת של משאבי החברים לטובת הקהילה: אחת המחויבויות של חברי הקהילה לקהילה הוא תשלום מעשר (10%) מהכנסותיהם לקהילה, לצד השתתפות בהוצאות המקום ומימון פעילויות נוספות של המנהיג כגון רכישה מוגזמת (בעשרות עותקים) של ספריו, הוראה לרכוש את רכבו של סיני מידי ולחמשיך להעמידו לשימוש, שליחת יד של סיני בכספים שאספה הקהילה כדי לסייע לחברים שניזוקו כלכלית בעקבות פרשת צופים, חיוב חברי הקהילה לממן הליכים משפטיים שזים סיני (כגון הליך זה). בנוסף, חברי הקהילה נדרשים להתנדב ולנדב את כישוריהם להפעלת המקום. החברים שעזבו את הקבוצה סיפרו שחשו שכל סדר היום שלהם

סובב סביב אדם סיני והקהילה. בכל רגע פנוי הם נדרשו להשתלב בתורנות כלשהי ולנדב את זמנם וכישוריהם (בישול, ניקיון, גרפיקה, מחשבים, בייביסיטר וכו').

בנוסף צריכים חברי הקהילה לתת כספים בהתאם לדרישות וגחמות של סיני. כך למשל הופעל לחץ רב לרכוש עותקים רבים של ספרים שהוציא לאור, ושהכספים מהם שולשלו לכיסו ולא לכיסה של הקהילה. היו מקרים שכל חבר בקהילה נדרש לרכוש 20 ספרים.. רכישת הקרקעות בצופים, לפי דרישתו של סיני, הינה דוגמה נוספת.

ט. **סולידריות בין חברי הכת:** לחברים מספר קבוצות ווטסאפ בהן הם משתפים את החברים האחרים גם בחייהם הפרטיים ולשבחם יאמר שככל שיש צורך מקבלים עצה, עזרה וסיוע מהחברים בקבוצה. החברים שעזבו העידו כי נוצרת בקבוצה תחושה של משפחה אחת גדולה וחיי המשפחות הפרטיות מתערבבות עם חיי הקהילה באופן שלא נותר מרחב אינטימי שאינו שייך לקהילה. סיני עצמו מתאר את הקהילה כמשפחה האמיתית של האדם, ואילו בני משפחה שאינם משתייכים לקהילה מכונים בזלזול "המשפחה הביולוגית". סיני מציג היררכיה שלפיה הקהילה קודמת למשפחה ואף לזוגיות, והקשר בין חבר הקהילה לקהילה מומשל לברית נישואין. מאחר ויש לשאול ולהתייעץ בכל דבר אין כמעט מושג של חיים פרטיים. חיי החברות המוגזמים הללו נעלמים באחת כאשר חבר הקהילה מחליט לעזוב, ואז כולם מייד מתרחקים ממנו, לא משוחחים איתו ובוודאי שלא מציעים לו כל עזרה שהיא.

י. **דוקטרינה** – אמת יחידה והחדרת איומים: ראינו כי סיני מחדיר לחברי הקהילה כי דרכו היא הדרך היחידה לאמת ומזלזל בכל הדרכים האחרות. רבנים אחרים הן מהמגזר החרדי והדתה והן מלמדי קבלה אחרים מכונים בשמות גנאי. בנוסף, סיני נוהג לומר לחברי הקהילה שמי שיעזוב את הקהילה יקרו לו דברים רעים, שאין חיים מחוץ לקהילה, שהקהילה היא האמת היחידה והחוץ הוא שקר. האמונה של חברי הקהילה כי זו הדרך היחידה להגיע לאמת והאיום כי מי שיעזוב יקרה לו אסון, מפחיתה את הסיכוי של המערערים בדרך לקום ולעזוב.

יא. **יעד נשגב ובלתי מושג, בד"כ של תיקון עולם** - בפגישתי עמו ביחד עם שרון דוני, המנהלת הקלינית של המרכז הישראלי לנפגעי כתות, שמעתי באזני מפי סיני את האמירה: "מספיק לי עוד תשעה אנשים כמוני שילכו בדרך שלי ואני לא צריך את כל הקהילה הזו. הבעיה ששנים אני כבר לא מוצא אנשים שמוכנים ויכולים לעשות איתי את הדרך הזו", בהתכוונו שאם ימצא תשעה אנשים שיבצעו את המסלול הרוחני שהוא מכתוב, די יהיה בכך כדי להביא גאולה לעולם.

35. מטעם זה עמדת המרכז היתה ועודנה, כי בקהילת הסולם (הכוונה לחברים שמגיעים באופן קבוע בלילות לשיעורים לשיעורי בוקר ושמרביתם מתגוררים בסמיכות לבית המדרש ולאדם סיני (ולא לכאלו שצופים באדם סיני באתר האינטרנט ואינם משתייכים בפועל לקהילה) מתקיימים מאפיינים מובהקים של "כת". אין המדובר בפעילות פלילית, אבל אין ספק שקיימים בקבוצתו של אדם סיני מרכיבים דומיננטיים של שליטה והמאפיינים המובהקים של קבוצה כיתתית. המאפיינים שנסקרו לעיל מבססים לדעתי באופן מלא את הדברים שנכתבו באתר המרכז.

מקורות הידע של המרכז ושלי על קהילת הסולם

36. מקורות המידע של המרכז על קהילת הסולם הינם:

א. כ-19 עדויות הגיעו אלינו מאז 2008 (18 פניות מתועדות; פונה אחד ביקש שלא נתעד את הפגישה), החל משנת 2008 – בעיקר של יוצאי הקבוצה ושל בני משפחה של חברים בקבוצה. עדויות אלה ומספרן יוצרות תמונה קוהרנטית של המתרחש בתוך קהילת הסולם. המדובר בעדויות לא אנונימיות שהגיעו אלינו דרך הקו החם קיימנו עם הפונים שיחות ארוכות ולרוב אף קיימנו פגישות פנים מול פנים. אני אתן תמצית של העדויות המתועדות אצלנו מייד. בין מועד הקמת המרכז (2006) לשנת 2008 הגיעו מספר עדויות נוספות למרכז, אולם בחלוף מעל לעשור לא נמצא תיעוד להן.

ב. מסמכים שנוצרו בקהילת הסולם והועברו אלינו על ידי הנפגעים: פרוטוקולים, הקלטות שיחה, תכתובות אימייל, וואטסאפ וכו' (המסמכים שהועברו למרכז מצ"ב ומסומנים **נספח 5**)

37. כל מקורות המידע הנ"ל משתלבים אלה באלה ויוצרים תמונה כוללת עליה מבסס המרכז לנפגעי כתות את דעתו בדבר האופי הכתתי המובהק של קהילת הסולם, ובוודאי את לגיטימיות הדעה הנ"ל.

38. בעניינה של "קהילת הסולם" התקבלו במרכז כשש עשרה עדויות שונות במהלך השנים 2008-2015 של יוצאי הקבוצה, אודות המתרחש בה, ובנוסף שלוש פניות של בני משפחה.

39. חשוב לציין שהיקף כזה של פניות של עדות ראשונית, הנמסרות בידי מי שהיה בקבוצה (בניגוד לפניות צד ג' כגון: הורים, אחים או קרובים אחרים), בקבוצה שבה אין פעילות פלילית מובהקת כגון פגיעה פיזית או מינית, ככל הידוע לנו, אינה מספר שכיח. במיוחד שהמדובר בקבוצה בגודל בינוני המונה בין 30-50 משפחות לאורך השנים. העובדה ש 20%-30% מיוצאי הקבוצה מגיעים למסור עדות, עשויה להעיד על כך שלמרות היעדר פגיעות פליליות, העוזבים חשים חבולים וניזוקים נפשית במידה כזאת שהיה בהם הצורך ליצור קשר עם המרכז ולמסור עדות אודות חוויתם.

40. חשוב לציין גם, שחלק גדול מהעוזבים את הקבוצה, לא עזבו את הדת אלא להפך - המשיכו לחיות חיים דתיים/חרדים ואף המשיכו ללמוד קבלה. מה שמראה שלא ההתנהלות הדתית הפריעה להם, אלא דפוסי ההתנהלות בקבוצה באופן ספציפי.

תמצית עדויות שהגיעו למרכז על קהילת הסולם במהלך השנים:

41. להלן אתן תמצית של הפניות המתועדות שהגיעו אל המרכז בקשר לקהילת הסולם – לא כולל פניות שהגיעו לפני שנת 2008 ושלגביהן לא מצאנו תיעוד בחלוף למעלה מעשור.

42. אבקש להבהיר, שחלק מהעדויות שקיבלנו היו מפורטות ביותר, וזאת כאשר אנשים הסכימו להיפגש איתנו, ולמסור לנו דברים באופן מפורט, או כאשר מדובר באנשים ששמרו על קשר עם המרכז, ויכולנו לשוחח איתם במספר הזדמנויות ומתוך אמון מלא ושיתוף פעולה. יש ברשותי כמה וכמה עדויות בכתב המחזיקות עמודים רבים. אני מצרפת לשם הדוגמא מספר תרשומות שיחה מפורטות עם פונים לקו החם שנעשו בזמן אמת - תוך השחרת פרטים מזהים. מצורף ומסומן **נספח 6**.

43. מדובר במספר גבוה מאד, גם ביחס לקבוצות אחרות, וגם ביחס למספר החברים בקהילה, שאינו גדול מאד (מאות/עשרות?).

תוכן הפניה	מועד פניה	
א: היה בכת של אדם סיני, אישתו ובתו הקטנה נמצאות בכת. איש אלים וכוחני. לא מתנהג בכלל כמו רב. חושב שהוא משיח. דורש שיכבדו אותו. אם אחד מבני הזוג לא רוצה לקבל אותו כרב שלו, ממליץ להתגרש. הקהילה לפני הכל. מלא נשים ממורמות שם כי הבעלים שלהן כמעט לא בבית. איש עריץ. כל מה שעושה זה באצטלא של התורה.	24/08/08	1.
צ: משפחה חרדית, בנם החל ללכת לאדם סיני. כבר שנה בערך עוקב אחרי השיעורים שלו בנט, ועכשיו החל ללכת לשיעורים. רוצה לעבור לגור מהצפון למרכז ליד הרב אדם סיני. נראה מסומם אחריו. מפסיק את כל העיסוקים האחרים שלו בשביל ללכת אחריו. מרגישה שהחיים שלו מתפרקים. כמעט לא נמצא בבית עם אשתו והילד. קישרנו בינם לבין עוזבי הקבוצה כדי שיקבלו יותר רקע ומידע ויוכלו לקבל החלטות.	20/04/09	2.
נ: היה באדם סיני כמה שנים. רוצה לתת מידע. מבין בדיוק למה אנשים יוצאים משם פגועים. הערצה עיוורת. סגידה. דרישה של כבוד. דווקא כספים זה לא החלק העיקרי. השפלות לעיני כולם. עונשים.	19/07/10	3.
א: התחיל ללכת לקבוצה של אדם סיני ומרגיש חוסר נוחות מההתנהלות. התקשר לוודא אם קיבלנו עדויות של נפגעים.	31/10/10	4.
א: אני נמצא בקבוצה של אדם סיני וזה לא כת. רוצה להיפגש אתכם להסביר. נקבעה פגישה. הגיעו אדם סיני ו-2 אנשים מהקהילה. לאחר זמן נקבעה פגישה רק עם 2 אנשי הקהילה. ובנפרד עם אדם סיני ואשתו.	12/06/11	5.
טל אורן: היה אצל אדם סיני. גם אישתו הייתה שם. קיבלו משם הרבה והוא המשיך הלאה. אישתו נכנסה בגללו, גם היא נהנתה מהקהילה. אנחנו (המרכז לנפגעי כתות) יצרנו קשר יזום עם טל בעקבות בקשתם של אדיר איתן ואסף שמש וחברו לשמוע עדויות חיוביות.	02/08/12	6.
נ: בנו אצל אדם סיני, בן 26. מאושפז כרגע בגלל מצב פסיכוטי. היה בעבר אשפוז דומה. דואג מאד, מבקש להבין מה זו הקבוצה הזו. חושש שהלחץ בקבוצה גרם לו להתפרצות של ההתקף. ביקר אצל אדם סיני פעמים בודדות. הפנינו לשיחה עם שרון העו"ס, המלצנו על דרך טיפולית. אין הוכחה שהידרדר דווקא בגללם.	24/12/12	7.
נ: נשואה כשנה לבעלה שנמצא בקהילה של אדם סיני מספר שנים. בתחילה הצטרפה אליו למפגשים, אך מאוחר יותר סרבה להשתתף כי חשה לא בנוח וראתה התנהלות בעייתית. כרגע בהליכי גירושין. מתארת שצריך לשבח את אדם סיני בתחילת כל מפגש. מי שלא מציינת עובר השפלות. היא חוותה נידי. הרב מדבר אחד על השני מאחורי הגב. מסכסך בין זוגות. אין זמן בכלל לזוגות להיות ביחד. כל זמן פנוי הוא עבור הקהילה.	28/07/13	8.
ש: אם לבן בגיל 27 כמה חדשים בקהילה. מנהל סדר יום נוקשה, שאוב לגמרי. יודעת על סגידה עיוורת למנהיג, ויחס עריץ למאמינים. רוצים להעלות את הדברים לסדר היום הציבורי.	03/12/14	9.
ש: חזרה בתשובה ונקלעה לקבוצה לפני מעל לעשור, עזבו בשנת 2011. מדווחת על שליטה מלאה במאמינים, השפלות בפומבי, איומים ועונשים. אדם סיני היה מסכסך בינה לבין בעלה והיה אומר לו שהיא, אשתו, לא מתנהלת טוב בקהילה. לא מספיק מתנדבת. מי שלא יכול להגיע לשיעור או לטיול כועסים עליו ומשפילים אותו. כולם בחוץ 'בהמות'. איומים למי שעוזב את הקהילה.	26/04/15	10.
א: יצאה מהכת לאחר 10 שנים, טוענת לשליטה חזקה בשם הקבלה, זוגות רבים מתגרשים. אחיה עדיין שם אך אשתו מחוץ לזה.	07/06/15	11.

12.	12/07/15	ע: היה בקהילה של אדם סיני. עזב בגללו את המשפחה בחו"ל. התגרש. מתערב לגמרי בחיי המשפחה. אם לא מגישים להם את האוכל בדיוק כמו שבקשו, הם עושים דרמות. אסור להעביר ביקורת. מאיים שמי שלא שומע לו הולך לגיהנום. שיטת הנקודות משפילה. יוצר הפרד ומשול בין אלו שמרצים אותו לבין אלו שלא. היה בחור שהשתגע, התאשפז בביה"ח פסיכיאטרי לדעתו בגלל הלחץ וההשפלות שחווה. מי שלא טוטאלי מעיפים אותו. שבח לרב בכל פגישה. משפיל אנשים לעיני כולם. האמת רק אצלו, מדבר נגד כל המגזרים. יש גם ענישה.
13.		א: היה 13 שנה אצל אדם סיני. היה יד ימינו ממש. בזמנו הגיע אלינו כדי להוכיח שלא מדובר בכת. היום יכול לשתף שכבר אז הרגיש שמה שאנחנו אומרים זה צודק. עשה את זה כדי להוכיח לאדם סיני כמה הוא נאמן. הבין יום אחד שלא מסוגל יותר לחיות בתוך השקר הזה, למרות שהוא עצמו לא נפגע כל כך, כי היה מאד מקורב. אבל ראה מה אחרים עוברים.
14.	20/8/15	א: הייתה שנתיים בקהילה של אדם סיני. בעלה היה 5 שנים לפניו. חוותה לחץ, השפלות, מחויבות להתנדבות, סגידה לאדם סיני וגם לאשתו, פוסל את כל הרבנים האחרים, ריחוק מהמשפחה. ההורים אמרו שכמה שנים בעלה לא ביקר אצלם. אדם סיני אומר תמיד שהקהילה לפני הכל, גם לפני זוגיות. זה מסכסך בין הזוגות. בעלה היה מנקה את החדר של הרב. יש קנסות משמעת. צריך לשבח את הרב. פוחדת על הילדים שגדלים שם. תהליך השיקום היה ארוך וקשה. הגיעו למצב נפשי מעורער מאד אחרי שעזבו. היום משוקמים ומתפקדים, מרגישים שהגיעו לגן עדן אחרי מה שחוו שם. חושבים שצריך להזהיר מפני המקום הזה.
15.	2015	א: היה אצל אדם סיני בערך 10 שנים. מקום מאד קשה. הלוואי והאמת תצא לאור. הנישואים שלו לא החזיקו מעמד אפילו שעזבו יחד, כבר אי אפשר היה להתגבר על כל החיכוכים שאדם סיני עשה. יש עונשים ונידויים. מי שבחוץ חי בשקר. לחץ וחרדות.
16.	9/16	ש: יוצאת זה תקופה עם בחור מהקהילה. הוזמנה לחגוג את ראש השנה על שולחנו של המנהיג. רוצה לדעת מה אנחנו יודעים על הקהילה. גילתה שקרים. הבחור המיועד אמר לה שלא משתף את הרב שלו בעניינים ביניהם. כשפגשה אותו ידע לשאול אותה על דברים שהיו רק בשיחות ביניהם. אמר שלא יוכל להתחתן אם לא תסכים לבוא לגור קרוב לקהילה ושהיא חייבת להכיר את הרב. מרגישה פתאום לחץ וחוסר נוחות וחוששת להתקדם לנישואין.
17.	30/7/17	ס: פונה לקבלת תמיכה טיפולית. חזרו בתשובה דרך אדם סיני. היו 7-8 שנים במקום. פתאום הבינו שהכל היה בועות סבון. לא אמיתי. מרגישים שצריכים לאסוף את השברים. לא יודעת עכשיו מי היא ובמה היא מאמינה. מרגישה שהקרקע נשמטה מתחת רגליה. גילו המון שקרים. הכל התנפץ. למזלה עזבו כל המשפחה יחד ותומכים אחד בשני. מופנית לטיפול פרטני ולקבוצת התמיכה של המרכז.
18.	05/09/17	מ: עזב עם כל המשפחה שלו. גילו הרבה נזילות ושקרים. מה שהפריע לו בעיקר זו הולכת שולל בהתנהלות הכלכלית. לאורך כל השנים היו צריכים לשים כסף על דברים שאדם סיני החליט כי זה היה לטובתו. היה שם מעל לעשור. אדם סיני כוחני, רודף שליטה וכבוד.
19.	18/10/17	ח: היה בקהילה 4 שנים. 2007-2011. הכל סביב אדם סיני. שליטה טוטאלית. שבח לרב בפגישות. הוא מעל אלוקים. יש עונשים וקנסות. אסור להעביר ביקורת. מעליב אנשים בפומבי. מי שעוזב – מנודה. ההתנהלות סביב הקבוצה מאד אינטנסיבית, תופס את כל היום. מערער את הזוגיות.
20.	24/10/17	ח: היה בקהילה של אדם סיני 13 שנה. בזמן צופים עוד היה חלק. פגיעה קשה באמון. כולם שפוטים לגמרי. עושים מה שאומר בלי לחשוב. עניין הקרקעות וצופים, אנשים קנו כמה קרקעות. כל בעיה זה בגלל המאמינים שלא מספיק טובים. יש השפלות, נידויים, עונשים. לא נמצאים בקשר עם מי שעוזב. הייתה אישה שהייתה שנתיים בנידוי.
21.	16/10/18	א: שמע שיש משפט. רוצה לתת עדות ותצהיר. היה שם 13 שנה. התרחקו מאד מהמשפחה. ראה במו עיניו נידויים, חרמות ועונשים. כל הבלגן שהרב דיבר נגד עידן אורגד פתח לו את העיניים. זה לא היה הגיוני. הוא חי איתנו כל השנים והכרנו אותו, וכל הלכלוך נגדו היה מוגזם. ואז ראיתי גם את כל הדברים האחרים. עזבתי וחרתי בשאלה.

44. במסגרת הפרסום, עוד לפני פרישת המידע הנוגע לתובעים, מוזמן הציבור לעיין בהגדרות בהן משתמשת הנתבעת להגדרת "מאפיינים כיתתיים", בסקירה של המחקר הסוציולוגי-פסיכולוגי בנושא, ובמידע כללי אודות התופעה ואודות האופן בו מחליטה הנתבעת לתייג קבוצה כ"כת". העתק הסקירה (המופיעה בקישורית ("מהי כת?")) בתחילת הפרסום, מצ"ב ומסומן **נספח 7**.

45. הפרסום באתר הינו תמצית של הטענות שהגיעו לידי הנתבעת בעניין התובע וקהילתו. הפרסום מנוסח באופן זהיר, תוך הדגשת העובדה שהוא מסתמך על עדויות של עוזבי הקבוצה ובני משפחה של חברי הקבוצה ותוך הזמנת הציבור להשלים את המחקר באינטרנט ולבחון אותו באור ביקורתי, ואף הפנייתם לאתר האינטרנט של הקהילה עצמה. תוכן הפרסום נשוא התביעה מצ"ב ומסומן **נספח 8**.

46. בנוסף כולל הפרסום את תיאור המגעים בין המרכז לבין נציגי "קהילת הסולם", תיעוד פנייתם וטענותיהם ביחס לתיוג, ופרישת השיקולים שהובילו את המרכז להותיר את התיוג בעינו על אף טענות נציגי הקהילה שהתובע שינה את דרכו ואינו משפיל ומבזה, או מקיים "סיירת השכמות" עוד.

47. הפרסום מנוסח באופן זהיר ומוקפד, בסגנון אינפורמטיבי המדגיש את מקור המידע המרכזי של הנתבעת – עדויות מכלי ראשון של חברי הקבוצה לשעבר.

48. הפרסום קורא לציבור לבצע מחקר משלים באינטרנט, ומפנה למכתבו של התובע הדוחה את הטענות נגדו (נספח 9 להלן) ולתשובת המרכז לו. בנוסף, **הפרסום מפנה בקישורית לאתר האינטרנט של התובע עצמו**, הכולל מידע רב מאד שפורסם על-ידי התובע ו/או הקהילה שלו, כמו גם אפשרות לצפייה בשיעורים של סיני, שאלות ותשובות על הקהילה ועל גישתו החינוכית של התובע, על מנת שהציבור יוכל לגבש את עמדתו ביחס לקבוצה באופן עצמאי וביקורתי.

49. בנוסף, המרכז הדגיש בפרסום את החשיבות שבאיסוף מידע עצמאי ואת העובדה שהכללת שמה של קבוצה ברשימה אינו מעיד בהכרח כי מדובר בכת, אלא כי התקבל מידע מהימן אודות מאפיינים כיתתיים בה; הציבור הרחב מוזמן לקרוא בעצמו, גם באתר האינטרנט של הקבוצות השונות שאליו מפנה אתר המרכז, ולגבש את דעתו בעצמו:

"ברשימת הקבוצות להלן נאסף מידע על קבוצות שונות בישראל עליהן הגיע אלינו מידע. שמה של קבוצה המופיעה ברשימה אינו מעיד בהכרח כי מדובר בכת, או בכת פוגענית. שמה של קבוצה ברשימה מעיד כי קבלנו מידע ופניות בנוגע אליה מחברי הקבוצה לשעבר או מבני משפחה שיקריהם חלק מהקבוצה ו/או שהתפרסם מידע בגין הקבוצה באחד מערוצי התקשורת השונים או בוועדות תחקיר רשמיות, וחשוב שהציבור יהיה חשוף למידע זה. תחת כל קבוצה אנו מספקים גם קישורים לאתרים של הקבוצות עצמם (אם קיימים כאלה), לא כי אנחנו מסכימים עם נקודת המבט שלהם או יכולים לוודא שהמידע שלהם הוא נכון.

המטרה שלנו היא לרכז את המידע הרב ביותר אודות קבוצות שונות הקיימות בישראל או שהתפתחו בישראל ונמצאות כיום בחו"ל ולהגיש אותו לציבור הרחב.

אנחנו מזמינים אתכם לקיים דיון ביקורתי ועצמאי ולהעריך את היתרונות והחסרונות של כל קבוצה ולגבש את דעתכם עליה".

50. הפרסום כלל אינו עוסק ואינו נוגע למאמץ למניעת כניסת הקהילה לישוב צופים. האזכור היחיד לנושא זה, בשולי הפרסום, מובא כדוגמה נוספת להפעלת לחץ וכפייה ע"י התובע ומציין, בהתבסס על עדויות מהימנות, שהופעל על חברי הקבוצה לחץ כבד לשכור דירות בישוב, ואף לחתום כי עושים זאת מרצונם החופשי.

פרשת צופים

51. כאמור, שמה של קבוצת "קהילת הסולם" פורסם לראשונה ברשימת הקבוצות הכיתתיות באתר זמן רב (שנים) לפני התעוררות פרשת הכניסה של "קהילת הסולם" לצופים, לאחר שהתקבלו תלונות משמעותיות אודות הקבוצה. הפרסום הוסר מהאתר שנים רבות לפני שהתעוררה התכנית לעבור לצופים, כמפורט לעיל.

52. לאחר כשלוש שנים, בשנת 2015, לאחר שהתקבלו תלונות חדשות בהיקף משמעותי בהתחשב בגודל הקבוצה, הועלה שמה בשנית. הפרסום לא נעשה בשל כוונת הקהילה להשתקע בצופים, לא הוסר גם לאחר שבסופו של דבר ויתר התובע על הכוונה להשתקע בצופים, וגם לא לאחר איום בתביעה משפטית (תקופה ממושכת לאחר שכבר היה ברור שאין בכוונת הקהילה לעבור לצופים) – איום שהתממש בתביעה זו.

53. הסיבה לכך היא שמטרת הפרסום לא נגעה כלל לישוב צופים ולניסיון להתיישב בישוב, אלא לחובת הנתבעת להביא לידיעת הציבור (ובעיקר אנשים שעשויים להתעניין בהצטרפות לקבוצה) את העדויות אודות הקבוצה, על-פי נהלי העבודה הרגילים שלה וכפי שפועלת לגבי כל הקבוצות שמזהה בהן מאפיינים כיתתיים.

54. המרכז לא ידע בזמן אמת ולא היה מעורב בפרסום הכרוזים נשוא התביעה נגד יתר הנתבעים שכנגד. המרכז פרסם אך ורק את הפרסום שבאתר, והשיב לפונים טלפונים את המידע המפורסם באתר.

התייחסות לטענות בתצהירי התובעים שכנגד בנוגע למרכז

א. לטענה שהמרכז מופעל על ידי אנשים בעלי "השקפה דתית מסוימת" -

55. מדובר בשקר. המרכז אינו מופעל ע"י אנשים בעלי השקפה דתית "מסוימת" ואינו פועל בשם אג'נדה דתית כלשהי. המרכז אינו פועל נגד מי שאינו "הולך עם הזרם" אלא נגד קבוצות הפועלות באופן נצלני ופוגעני, ללא קשר למסגרת הדתית או הרוחנית שלהן. על מנת לסבר את האוזן: הארגון פועל גם נגד קבוצות חרדיות לגביהן קיימות עדויות למאפיינים כיתתיים. למעשה, הוא הגוף היחיד בישראל הפועל נגד קבוצות חרדיות אלה.

56. הטענות הללו מועלות בניסיון לפגוע בלגיטימיות ובתום הלב של הדעות שמביע המרכז על קהילתו של התובע, ובניסיון נפסד לציירו כגוף בעל אג'נדה חרדית ולא כגוף הפועל על-פי אמות מידה מקצועיות ומקובלות בעולם לזיהוי קבוצות בעלות מאפיינים כיתתיים, באשר הם. תכלית התזה שמציגה התובעת – כמו תכליתה של כל תביעה זו – אינה משפטית, אלא בעיקר ציבורית. ניסיון להכתים את המרכז ובכך לחבל במאמציו לפעול נגד תופעת הכתות, ובפרט נגד פעילותה הכיתתית של קהילת התובע.

57. על מנת לסבר את האוזן: על הקבוצות בהן עסק המרכז בתקופה האחרונה באופן אינטנסיבי ביותר - נמנות קבוצות חרדיות (קבוצת 'לב טהור', קבוצת הרב ברלנד, קבוצת הרב יודי, קבוצת הרב ציון כהן מרחובות).

58. חמש מתוך שש עשרה הקבוצות המפורסמות ברשימת הקבוצות שמפרסם המרכז הן קבוצות חרדיות מובהקות, וישנן נוספות אשר אינן מפורסמות באתר. בפעילות נגדן פועל המרכז בניגוד לדעתם של זרמים מרכזיים בחברה החרדית ולרוב לא הצליח לקבל גיבוי רבני, החשוב למקרים אלו. עניין זה לבדו מפריד את התזה כי המרכז הוא כביכול "בעל אג'נדה דתית מסוימת".

59. הרמיזה כאילו המרכז מונע מאג'נדה חרדית הינה מיחזור של טענות חסרות שחר, שהופיעו בכתבה עיתונאית שיזמה קבוצה שהמרכז ביקר אותה² (קבוצת ריקי שחם, המוזכרת בסעיף 14 לעיל), שמבוססות על שטויות כמו על כך ששימשתי בגיל 21 בתפקיד זוטרי ביד לאחים ועל כך שאחד התורמים המרכזיים של המרכז בעת היווסדו (רמי פלר, שתרם לנושא כיוון שאחותו הצטרפה לסיינטולוגיה) היה חוזר בתשובה ותרם גם לארגונים חרדים.

ב. לטענה שאין שוני בין קהילת הסולם לבין חסידויות אחרות כדוגמת גור (שאותה המרכז לא מזהה כקבוצה כיתתית)

60. טענה זו מועלית בעלמא. אמירה סתמית ולקונית ללא שום תימוכין, באופן שבלי קשר לאי ההיכרות של המרכז עם גור אינו מאפשר להתייחס אליה.

² הרקע לפרסום אותה כתבה בעיתון שבעה ימים בשנת 2011 התברר בפסק הדין בת.א. 4057-05-10 פלונית ואח' נ' פלוני (מיום 14.4.2014). מדובר בתביעה שהגישו חברות קבוצת ריקי שחם בטענה שיוצא הקבוצה אנס אותן (תביעה שנדחתה תוך קביעה שהמתלוננות בדו את עדותן, ושמנהיגת הקבוצה ריקי שחם היא שעמדה מאחורי תלונות השווא). במהלך הדיון התברר כי ריקי שחם שכרה את שירותיו של איש יחסי הציבור המנוח מוטי מורל, ש"עדותו" "סגרה למעשה את המעגל" בכל הנוגע לנסיבות הגשת התביעות של התובעות, וסיפקה הסברים למניעה" (עמ' 48 לפסק הדין), מורל "סיפר בעדות, שנשכר על ידי ד' חבר הכת, הן לצורך הסרת תווית הכת שהוצמדה לקבוצה על ידי המרכז לנפגעי כתות"; בפסק הדין נקבע שמנהיגת הקבוצה ועוזריה "אינם חוסכים במאמצים, או בכסף, על מנת "לחסל" את יריביהם, או את מתנגדיהם". מורל אישר בחקירתו כי הגיש לתובעת "יתכנית פעולה" (מוצג ו' למוצגי הנתבע שם) – עמ' 49 לפסק הדין). מדובר במסמך הכולל "מוצרים סופיים" שהינם הצגת המרכז לנפגעי כתות בתקשורת כ"מלבין כספים", "עוסק בטרור והפחדות", "משמש כמסכה של יד לאחים החרדים", "נטפל לאנשים על לא עוול בכפם", "נסגר" ועוד. מספר שבועות לאחר מועד העברת מסמך זה לריקי שחם, פורסמה הכתבה בנוסף שבעה ימים.

61. המרכז לא קיבל מעולם תלונה מיוצאי חסידות גור על מאפיינים כיתתיים בחסידות גור. המרכז אינו פועל כגוף חוקר אלא ניזון מפניות המגיעות אליו. אם תתקבלנה במרכז תלונות על חסידות גור (או על כל קהילה חרדית אחרת) יבחן אותה המרכז לפי אותן אמות מידה מקצועיות לפיהן בחן את הפניות בנוגע לקהילת הסולם.

62. לי (ר.ל) היכרות מסוימת עם חסידי גור, ואין ספק שמדובר בקהילה בעלת אמות מידה וקוד התנהגות קיצוניים. עם זאת, כפי שהוסבר בסעיף 12 לעיל, אידיאולוגיה, קיצונית ככל שתהיה, איננה אמת מידה לכיתתיות. המרכז לא מזהה קבוצות ככיתתיות בגלל הקיצוניות שלהן. כך למשל גם הקבוצה המכונה "כת השאלים" (בה נהוגות אמות מידה קיצוניות של צניעות, כולל הסתרת כל הגוף וראש הנשים) אינה מזוהה על ידי המרכז ככת, משום שלא הגיעו למרכז עדויות על קיומם של מאפיינים כיתתיים ועל פוגענות, עליהם עמדתי בסעיף 25 לעיל.

המצב המנטלי של אנשים שעוזבים את קהילת הסולם ; חוסר הנכונות לצאת באופן פומבי נגד קהילת הסולם ולהעיד בבית המשפט ;

63. במהלך השנים הזדמן לי באופן אישי לפגוש כמה וכמה אנשים שעזבו את קהילת הסולם (יותר מעשרה). רובם ככולם, בין אם עזבו ובין אם אולצו לעזוב באמצעות הטלת נידוי קהילתי, חווים טראומה קשה, וחלק משמעותי מהם היו במצב מעורער באופן גלוי וברור, שאין צורך להיות בעל מומחיות מקצועית כדי לזהותו. אין מדובר בתופעה ייחודית לקהילת הסולם. אלה נזקים שאופייניים ליוצאי קבוצות כיתתיות.

64. הפעילות בקהילת הסולם היתה עבור האנשים האלו כל עולמם. אדם סיני היה המקור לאמת. ופעילות ה"הפצה" הייתה מרכז מטרת חייהם. הקשרים החברתיים שלהם היו אך ורק בקבוצה. רבים מהם הזניחו או "דיללו" את הקשרים המשפחתיים שלהם בעקבות הפעילות בקהילה כשהם יוצאים לעולם הם מרגישים "מנותקים" לחלוטין, אבודים. הם מתארים תחושה ש"הקרקע נשמטה מתחת לרגליהם". אלה מביניהם שהתפכחו מפתחים כעס המופנה כלפי עצמם, רגשי אשמה על האופן שבו נהגו במשפחותיהם, בבני זוג וכו'. כעס על אובדן של שנים. רבים מהם במצב של פוסט טראומה. לוקח להם זמן רב להתאושש, וראיתי גם מקרים שההתאוששות אינה מוחלטת. אנשים נושאים צלקות במשך שנים. לצערנו, תופעות אלה אופייניות ליוצאי כתות בכלל.

65. קשה להביא את יוצאי קהילת הסולם להתבטא באופן פומבי ולא בעילום שם בנושא, ובוודאי שלא למסור עדות בבית משפט על כל הכרוך בכך. אנשים שעוזבים כתות רוצים פעמים רבות "להשאיר את הדברים מאחוריהם" ולא לחזור אליהם. יש לזכור שחלק מהנפגעים שהעידו במרכז פנו כדי לקבל סיוע ועזרה אישית בשל מצבם הנפשי לאחר היציאה מהקבוצה ולא הייתה להם כל כוונה לצאת עם העדות האישית שלהם בפומבי. מעבר לכך, אנשים חוששים מנקמנות, מכוחה של הקבוצה לבוא איתם חשבון לאחר מכן. אני התרשמתי שבחלק מהמקרים הפחדים אינם מציאותיים (חשש מענישה מיסטית מצד אדם סיני), אולם מספר פונים שפניתי אליהם בבקשה להעיד, מסרו שחוששים מהתנכלות וציינו מקרים קונקרטיים של התנכלויות למתנגדי אדם סיני מצד חסידיו. מכל מקום, יש בכך כדי להעיד על החרדה הבסיסית שהוטבעה בהם לגבי כוחה של הקבוצה. עוזבים ותיקים אינם מעוניינים להתבטא גם בשל החשש שהחשיפה תפגע בהם בחייהם החדשים.

66. על כך יש להוסיף את חששם של אנשים מכך שאדם סיני יתבע אותם, כפי שתבע את המרכז לנפגעי כתות וגורמים נוספים. כך, חברים לשעבר בקבוצה שסירבו להעיד בעצמם אך שקלו לפנות לאחרים על מנת שהם יעידו, הביעו חשש שהודעות שישלחו הקוראות לאנשים למסור עדות במשפט יגיעו לידי מי מחסידיו של מר סיני או אליו עצמו ויובילו לתביעת דיבה נגדם.

67. ואמנם, במסגרת הכנת הראיות בתיק זה פניתי לעשרה מהפונים עמם היה לי קשר אישי קודם לכן בבקשה שימסרו תצהיר; כולם הביעו תמיכה בחשיבות חשיפת התנהלותו של סיני בציבור, ואולם כולם למעט שניים סירבו למסור תצהיר.

68. הטעמים שמניתי לעיל: אי רצון לחזור לטראומה וחשש מהתנכלות כזו או אחרת מצדו של אדם סיני. אנשים פשוט מפחדים מהם. כולם הסכימו לעזור במידע, רובם הסכימו להעיד ובתנאי שלא ייחשפו מול אדם סיני או חברי הקהילה, אבל כשהובהר להם שזה לא אפשרי אמרו שהם לא מוכנים לעשות כן, חלקם הסכימו למסור תצהיר אולם נבהלו לאחר ששוחחו עם עורכת הדין של המרכז, מספר אנשים התחילו את תהליך הכנת התצהירים אך חטפו "רגליים קרות" לאורך התהליך ולא חתמו על התצהיר.

69. במהלך השנים בהן אני מלווה את יוצאי הקהילה, נחשפתי מיד ראשונה להטרדות ולאווירה המאיימת שמופעלת על מי שנתפס כאויב של הקהילה. כך למשל, על פי עדויות שהגיעו למרכז, בשנת 2006 לערך, כשעזב אחד החברים את הקהילה ואשתו עדיין נשארה בקהילה והוא חשף מידע על הקבוצה בדיונים בבית הדין הרבני, התנכלו לו חברי הקהילה, פנצ'רו לו את גלגלי הרכב, פגעו בארון החשמל בביתו, עקבו אחריו והפחידו אותו. דוגמא נוספת הייתה כשאחד מיוצאי הקהילה שהיה קשור משפחתית לתובע החליט לעזוב, החלו להתפרסם אודותיו הכפשות קשות באינטרנט, לפיהן הוא פוגע בנשים ובבנו, הוא קיבל מכתבי איום מהקהילה וגלגלי רכבו פונצ'רו. דוגמא נוספת לאלימות היתה באינטרקציה סביב פרשת הכניסה לצופים. כשחברת הקהילה לשעבר נ' הגיעה לתת הרצאה לתושבים, חיכו לה כ-20 איש מחברי הקהילה מחוץ לאולם וכשהיא נכנסה לאולם הם נהגו באלימות כדי להפחיד אותה: צעקו עליה כשהיא עברה, קראו קריאות והמשיכו בקריאת קריאות ודפיקה על דלתות האולם בזמן שדיברה עם התושבים. נ' ביקשה להיכנס לאולם ולצאת חזרה כשהיא מכסה את ראשה ופניה בשמיכה כדי שלא יזהו אותה.

70. כששאלתי את הנפגעים שסירבו להעיד ממה הם חוששים, חלקם אמרו שמפחדים מפגיעה פיזית. בחור בשם ע' אמר לי שמדובר באנשים מסוכנים שיכולים לפגוע פיזית, "היתה אישה, אמא של מישהי, שדחפו אותה ברחוב כי התנגדה לקהילה. היה מישהו שפינצ'רו לו את הגלגלים". נפגעת אחרת (א') הביעה בפני פחד מהתובע ברמה המיסטית, כאילו בכוחו לקלל אותה ולגרום לה נזק. מדובר בעמדות אופייניות ליוצאי קבוצות כיתתיות הסובלים מפוסט טראומה, רצון לשכוח את שאירע להם בתוך הקבוצה, פחד מתגובת מנהיג הקבוצה או חסידיו הנאמנים ורצון להשאיר את הזכרונות מאחור.

71. להלן פירוט האנשים שעמם דיברתי (על מנת לשמור על החיסיון שהובטח להם עם פנייתם למרכז, אכנה אותם באותיות התחליות של שמם הפרטי בלבד) והתשובה שמסרו לי.

תשובת הפונה לבקשה למסור תצהיר במסגרת ההליך	שם הפונה (אות ראשונה (בלבד)	
מסר עדות למרכז וביקש שלא תתועד; ביום 2.10.2018 פניתי אליו בבקשה למסור תצהיר; ביום 8.10.2018 השיב בשלילה כיוון ש"לא רוצה להיכנס לעניין הזה שוב"	א'	.1
מסר עדות למרכז; מוכן לתת תצהיר אם מספיק אנשים אחרים יעידו.	ח'	.2
מסרה עדות למרכז; במענה לפנייתי הסכימה בתחילה למסור תצהיר אך בשיחה עם ב"כ המרכז הודיעה שלא תמסור כיוון שחשבה על זה וחוששת מאלימות של חסידי אדם סיני, אומרת שבעבר פגעו באנשים, חוששת גם משחזור הטראומה.	נ'	.3
נתן עדות למרכז; במענה לפנייתי הסכים לתת תצהיר אך כשפניתי לתאם הודיע שחושש שלא מספיק אנשים יעידו והוא יעמוד לבד מול אדם סיני. מפחד מאלימות פיזית כלפיו על רקע התנכלות ופגיעה ברכוש של חברים לשעבר שיצאו נגד סיני, מצד חסידי סיני.	ע'	.4
מסר עדות למרכז; במענה לפנייתי הסכים לתת תצהיר. אחרי מסירת התצהיר הודיע שמטעמים משפחתיים לא יכול לחתום. לא מתנגד לזימונו כעד במשפט [העתק טיוטת התצהיר שאישר והתכתובת בינו ובין באת כוחי מצ"ב ומסומן נספחים 11 ו-12 בהתאמה]	ח'	.5
נתנה עדות למרכז; במענה לפנייתי התלבטה רבות אם למסור תצהיר ובסופו של דבר הודיעה שלא כיוון שחוששת מקללות מיסטיות שהרב יטיל עליה.	א'	.6
נתנה עדות למרכז; במענה לפנייתי השיבה שאין לה כוחות נפש לעסוק בעניין וסירבה לשוחח אתי.	ש'	.7
מסר עדות למרכז; בתחילה אמר שמסכים להגיש תצהיר; כשיצרנו קשר לתאם לא ענה, השיב ש"אין לי זמן". נשמע מפוחד.	א'	.8
מסר עדות למרכז; ב"כ המרכז פנתה אליו. השיב שאינו מעוניין כי חושש מהתנכלות הקהילה ופגיעה בעסקיו.	מ'	.9
מסר עדות למרכז; הסכים לתת תצהיר. לאחר הכנת התצהיר הודיע שחושש לחתום בשל מיעוט העדים האחרים אם אחרים יסכימו להעיד ישקול שוב.	ע'	.10

המגעים בין הצדדים לפני הגשת התביעה והתנהלות התובע במסגרת הליך זה

72. ביום 7.12.2015 פנה ב"כ התובעים 1-2 לנתבעת במכתב התראה לפני נקיטת הליכים משפטיים, בו חזר על הטענות המופנות לנתבעת בכתב התביעה, והודיע כי אם לא "תפנה למשרדו בתוך 7 ימים" בכוונתו להגיש תביעת לשון הרע בסך 144,000 ₪. העתק מכתב ההתראה מצ"ב ומסומן **נספח 9**.

73. ביום 17.1.16 השיבה הנתבעת, באמצעות ב"כ והשיבה כי המרכז אינו קשור ואחראי לכרוזים, וכי המרכז עומד מאחורי הפרסום באתר, שהינן אמירות ו/או דעות (לרבות מסקנות) לגיטימיות, המבוססות על מידע רב שהגיע לידי המרכז, ואשר יש בהן עניין רב לציבור. הנתבעת הבהירה כי לשיטתה הדיון בשאלת קיומם של מאפיינים כיתתיים ב"קהילת הסולם" צריך להתקיים בזירה הציבורית ולא בבתי המשפט; עוד הבהירה הנתבעת כי היא מאמינה בשקיפות מלאה כלפי הציבור ולפיכך מתעתדת להעלות לאתר האינטרנט קישור למכתבו של התובע על מנת להבהיר לציבור כי הוא מתנגד לאופן בו הוצג באתר (וזאת אלא אם יודיע התובע כי אינו מעוניין בכך). העתק תשובת המרכז לנפגעי כתות מיום 18.1.16 מצ"ב ומסומן **נספח 10**.

74. כפי שהודיעה הנתבעת ובהיעדר בקשה להימנע מפרסום, פנייתו של התובע ותשובת הנתבעת אכן הועלו לאתר הנתבעת וכל המעיין בעמוד הנוגע לפרסום יכול לראות ולהתרשם גם מעמדתו של התובע, המתנגד לפרסום.

75. זהו שמי זוהי חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

רachel ליכטנשטיין

אישור

אני, לי עופר, עו"ד, מרח' בן גוריון 4 ר"מ, מאשר בזאת כי ביום 6.12.18, גבי רחל ליכטנשטיין, ת.ז. 037975526, לאחר שהזהרתי כי עליה לומר את האמת וכי אם לא תעשה כן תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק, אישרה את נכונות הצהרתה דלעיל וחתמה עליה בפני.

לי עופר, עו"ד
מ.ר. 60308

עו"ד

